

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállítás:

Kazinczi-utca 811 sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap” IV. évi folyamára.

„Az évek megvénülnek, elhalnak,” mondja Grillparzer. Jelen év is végperceit számlálja.

De mielőtt letűnnék, tárgyaljuk felette röviden, ennek roppant hagyatéka parányi részét, a „Székely Hirlap”-ot, mint politikai és társadalmi lapot és a marosvásárhelyi „Jogász-egylet” közlönyét, és letárgyalva, a t. cz. közönség — mint egyedül illetékes bíró — közreműködése és részvétele következtében, ruházzuk át a legerősb jogu örökösrre, a — jövőre.

A „Székely Hirlap,” politikai irányára nézve: nem érezvén magát arra hivatva, hogy az ország és dynastia közti alapszabványok változtatására hasson; az érvényes törvények és ildom fegyvereivel védeni fogja a nemzet által hozott s a királyi Felség által szentesített alaptörvényeket.

Az ország ezen alaptörvényeinek keretén belül, századunk haladási eszméi mellett buzogván, arra kíván hatni, hogy a jogegyenlőség, közös alkotmányos szabadság s az ezekre alapított testvériség köz hazánk polgárai között folyvást fejlődjék, s az általános jólét és szabadság biztosításában a szeretett haza saját fennállásának és virágzásának biztosítékát feltalálja.

Mint a Székelyföld fővárosában megjelenő lap, mindig lelkesülni fog a székely nemzet közvetlenebb érdekei iránt, mely jóra való nemzet saját ösztönményeiben évezredek át képes volt megvédeni a közös szabadság és jogegyenlőség azon alapigazságait, melyekhez Európa csak egy évszázad óta kezdett eljutni.

Mint Maros-Vásárhelytt megjelenő lap, szem előtt tartandja ezen város keblei érdekeit s azon hivatását, hogy az, mint az ország ezen keleti részének mivelődési központja, a kifejlődés azon fokára törekedjék, melyet magasabb hivatása tőle joggal megkövetel.

Mint közege a keblei jogász-egyletnek, a mellett, hogy ennek működését folytonos figyelemmel kísérendi s közléseit és értesítéseit gyorsan adandja közre, jogéletünk és jogreformunk fejlesztésére nézve az e téreni szakerőktől várja s reméli támogatását, s hasábjai mindig nyitva állandnak a jogtudomány köréből eszmecseréknek, melyek mostani nagy átalakulásunkkal a nemzet legfontosabb érdekeit érintik.

Modorában folytonosan és változhatlanul humanus leend, s a fölmerülhető vitatkozásokban gondosan kikerülve a sértegető személyeskedést, a lovasgiasság és társadalmi ildom szabályait mindig szem előtt tartandja; s e részben még a szerkesztői felelősség körébe nem tartozó nyilttéri és hirdetési rovatokban sem engedend kivételt.

Tiszteletben tartandja minden hitfelekezetet vallásos érzelmeit s az ország törvényei által szentesített vallási jogegyenlőség eszméjén csüngve, nem tekintendi a vallásos hitfelekezeteket oly intézményeknek, melyek a honpolgárok érdekeit egymástól, bár minő viszonylatokban, elválaszthatnák, s a közös honfias érzelmeknek, a nemzetcsalád forró testvériségének bármi részben is útjában állhatnának; s mint oly irodalmi közeg, mely az édes hazáé kíván lenni, a hitfelekezeti különleges irányt teljesleg kikerülendi.

Ez az irány és modor általános körvonala, melyet a „Székely Hirlap” magatartásában követni fog s a melyet tekintetbe vétetni kér mindazok által, kik szellemi közreműködéseikkel a hazafias eszmecserék ezen nyilvános közegét megtisztelni s ezéljához segíteni törekednek.

Még csak egy pár szót szerkesztői állásomra vonatkozólag: teljes erőm szerint igyekezendek a keblei „Jogász-egylet” bizalmát igazolni s e tekintetben év végével számolandunk, a t. cz. közönség illetékes bírósága előtt.

M.-Vásárhelytt, 1871. december 13-án.

Dobolyi Sándor,

felelős szerkesztő.

A „Székely Hirlap” megjelenik pontosan minden szerdán és szombaton reggel egy egész három hasáboz iven.

Előfizetési díj:

Egészévre . . . (Jan.—dec.) 6 frt o. é.
Félévre (Jan.—jun.) 3 „ „
Évnegyedre (Jan.—márcz.) 1 „ 50kr.

A „Jogász-egylet” tagjainak azonban egész évre jövőhón írt csak 4 forint.

Félévre . . . 2 „ o. é. fog megküldetni.

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postai utalvánnyal s a „Székely Hirlap” kiadó-hivatalának Maros-Vásárhelyre küldendők be.

Az előfizetési pénzeket kérjük a fennebbi czim alatt mielőbb beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok száma, valamint a pontos szétküldés iránt idejében intézkedhessünk.

Gyűjtőknek 10 előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Wittich J. könyvkereskedése,
lapkiadó.

Karácsonfa.

M.-Vásárhely, 1871 dec. 23-án.

(jj.) A kicsiny és nagy gyermekek öröme nepe a karácson; mert a költővel:

„Gyermek az ember míg él,
Csak a játékszerrel cserél.”

A hófehér angyal most beállit majd minden családhoz, melynek meleg tűzhelye van; a gazdaghoz gazdagon, a szegényhez szegényesen. De az öröm mindenütt egyformán gazdag; a szerény aranyfűstös almácska ép úgy lehúzza a karácsonfa gyöngye ágacsáját, mint a drága súlyos ékszer vagy idegen földövi narancs.

Minden csak a szívtől függ. A mely szív üres a szeretet drága kincsétől: azt igen sok másnemű kincsnek ragyogványa is csak alig tölti be az öröm sugaraival, mert az öröm a szeretet gyermeke.

Azonban, még a szerető szívek örömeinek mértéke is nagyon függ azon várakozástól, melyet a karácsonfán találni remélt ajándékok minőségéhez kötöttek. Ez pedig a mai napon egész magyar hazánkban kiváló nagy mértékben fog előfordulni, mert több ezer családnak nem csak a mai nap, de egy egész élet reményei a karácsoni angyalszárnyain lebegnek!

Az egész ország igazságszolgáltatásának közegei az idej karácsonfán várják kineveztetésü-

ket, önnön és családjuk megnyugtatót. És nem csak e családok, de Magyarország sorsa is elhatározó mérvben függ karácsonfán. Mert a legkomolyabb tény: hogy hazánk további fejlődése, belső nyugalma és boldogsága függ attól, hogy az angyal csak az érdemeseknek, a jóknak és igazaknak hozza meg az örömaajándékot, melyben mindnyájunk anyagi és erkölcsi vagyonának kulcsait adja kezükbe.

De a vágy az embernek egy elválaszthatlan tulajdona; és így ma is nagy lehet azok száma, kik nem mérik reményeiket érdemeik mértékével; kik talán nem is szeretetből, hanem telhetetlenségből vagy irigységből vetettek ágyat a kegyes angyalnak; és e remények talán mégis, talán kelleténél is több esetben valósulhatnak!

De tulfelől lehetnek az igazi hivatottak sorában is egyesek, kiknek ajtaját az örömosztó angyal ma nem fogja megtalálni, mert ármaný vagy a balsorsnak sötét szárnya takarja el az igazság lakának nyitott ajtaját...

Mindkét esetben a megtorlás úgy, mint a vigasz, együtt jár az ajándékkal vagy megvonással.

Az, ki méltatlanul lett bírónak vagyonunk fölött: nyerhet talán életmódot, sőt vagyont; de elveszti azt, a mit semmi árért nem kaphatni: polgártársai becsülését, bizalmát; élete, ha legdúsabb is, szegény marad az élet lelkétől: a szív-örömtől. A méltó, kit elkerült a karácsoni ajándék: annak e haza egyebütt is fog nyitni egy virágot dús ölen, melyből magának szorgalmas kézzel tápláló gyümölcsöt nevelhet, hogy megvárhassa, míg eljött az ő ideje, mert ez az idő bizonynyal, és talán hamarébb, mint az igazak türelemgazdag keble véli — eljövendő!

Mi pedig édes hazánk, Magyarországnak olyan karácsonfát óhajunk: a melyen az előbbmondott két kivételes kathégoriának egyetlen képviselője se legyen jelen!

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház decz. 17-iki ülésén Miletics Szvetozár két interpellációt nyújtott be, az egyikben kérdezte a miniszterelnököt: tett-e intézkedést az iránt, hogy a Pétervárad- és Bród- ezredbeli 30,000 holdnyi őrvideki erdő eladása a határőrvidék végleges rendezéseig fölfüggesztessék, a másikban a közoktatási minisztert interpellálta az úvidéki főgimnázium ügyében. Ugyancsak ez ülésben felelt Pauler Tivadar közoktatási miniszter Babes Vinczének a nem magyar nemzetiségű honpolgárok művelődése iránt tett kérdésére. A ház tudomásul vette a miniszter feleletét. Ezután megszavaztattak a földadóról, a házadóról, a személyes kereseti adóról, a cukoradóról, a Horvát-Szlavonországban fénálló pénzügi törvényszékek fűntartásáról, a jövedelemadóról, a bor- és húsfigyasztsási adóról, s a bélyeg és illetékek, valamint a díjak iránt fénálló szabályok érvényének meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatok. Végül a kereskedelmi miniszter költségvetésének tárgyalása folytatott. Befejeztettek a következő czimek: Gazdasági tanintézetek, állodalmi lőtenyészintézetek, veszteg intézetek, a keleti marhavész elfojtása, pesti állatgyógyintézet, bányakapitányságok, földtani intézet, statisztikai hivatal.

Másnap Maxinovic Miklós a közoktatási miniszterhez interpellációt intéz a szerb egyházkongresszus ügyében, kérdvén, miért nem szentesítettnek e kongresszus határozatait és mi akadályozza e szentesítést?

A közbeeső szent ünnepek miatt következő számunk mához egy hétre fog kiadatni.

Napirenden volt a dohányjövédékről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Kvassay László központi bizottsági előadó olvassa a központi bizottság jelentését, mely elfogadásra ajánlja a dohányjövédékről szóló tv.-javaslatot. Előadó fölhozza, hogy az államkiadások fedezhetése elkerülhetlenné teszi a dohányjövédékről szóló tv.-javaslat elfogadását, s azért ajánlja annak elfogadását.

A központi bizottság kisebbségének véleménye szerint az önkényes korszak alatt életbe léptetett adóknak közül egy sincs olyan, mely e tv.-javaslattal kapcsolatban levő kémskedés, kutatás, kobzásnál fogva, a magyar nép jellemével oly merőben ellentétbe álljon, mint ez, s azért a tv.-javaslat elvetését ajánlja.

A kisebbségi javaslat mellett felszólal Móricz Pál. Felhozza, hogy a nemzet türelme elfogy, ha fentartatik a dohánygyedárúság. Utánna szól Csanády Sándor, ki a kormány ellen annyira kezdett tüntetni, hogy az elnök jónak látta figyelmeztetni a szót, hogy miután a szólás szabadság határáig elment, az illetet is tartsa szem előtt. — A monopólium másnap kiváló ellenszenvi nyilatkozatokban részesült, minthogy valamennyi szónok — természetesen a szélső balról — ez ellen nyilatkozott. Ilyenek voltak még: Rákóczy János, Vajda János, Almásy Sándor és Csiky Sándor. Ez utóbbi azt tanácsolja, hogy a dohánygyedárúságból befolyó jövedelmet lehet máshonnan fedezni, pl. a fényüzési cikkekkel kell adót vetni, milyenek az ölebek, a vadászkutyák és még — a nőtlenségi-adó behozatala.

Mindezen, jobbadán csak theorizáló és érzelmi politikát követő beszédek után a ház elfogadja a dohányjövédékről szóló törvényjavaslatot. Következett a kereskedelmi miniszter költségvetésének tárgyalása.

Decz. 19-én a napirend előtt Irányi Dániel interpellációt intézett a belügyminiszterhez az iránt, hogy szándékozik-e törvényjavaslatot terjeszteni a ház elé a választásoknál előforduló visszaélések megbüntetéséről, s ezután harmadszor olvastatott föl és szavaztatott meg a dohány jövédékről szóló törvényjavaslat. Fölvetetve a napirend, a kereskedelmi miniszter rendkívüli költségvetéséből a következő czimek végeztek el: a gazdasági tanintézetek cziméből fennmaradt két rovat, állodalmi létesítvények, pesti állatgyógyintézet, távirat, rév- és tengerparti egészségügy, a posta és távirat építése. Végül fölvetett az igazságügyminiszter költségvetése. Általánosságban hozzászóltak: Chorin Ferencz, Hodossy Imre, Vajda János, Bittó István, Széll Kálmán. Megkezdte a részletes tárgyalás, e miniszterium költségvetése teljesen be is fejeztetett másfél óra alatt.

M.-Vásárhely sz. kir. városának

köztörvényhatósági rendezésére kiküldött 26-os bizottság munkálata, a mint ez a képviselői bizottság által elfogadva, megerősítés végett a m. kormányhoz fölterjesztett.

(Folyt. és Vége.)

2. A város területén: felügyeltet a közönség és rendre; eszközli, hogy a szekerekkel menésben rend legyen, s különösen heti- és országos vásárokon tódulás s ebből eredő csendzavar ne történjék.

Felügyeltet mind az utcák, mind pedig egyes udvarok, egy a vágó- és tisztulohelyek tisztántartására, az emésztő-gödörök kitakarítására vállalkozó felett rendelkezik, és köteleességének pontos teljesítésére szorítja.

TÁRCZA.

Bouc városa.

— Idősb. Dumas Sándor után. —

(Folyt. és vége.)

Gondlova, hogy talán figyelmemet kerülte el, midőn mellette haladtunk el, ezért az ajtó küszöbére állottam, hogy tekintsem meg, de csak a bészart házat láttam s a mennyire csak szemem elhatottak még egy halmot sem vehettem ki, mely megett talán egy város feküdt volna. Bosznus fordultam vissza, a midőn utitársamat falon függő papirnézésében elmerülve találtam.

— Boucnak, mint Herkulánumnak föld alatt, vagy mint Pompeinek hamuban kell, hogy temetve legyen.

— Magtaltam! — mondá utitársam

— Hol van?

— Itt — viszonzá a papirra mutatva.

Közelébe léptem s olvasám:

„Isten kegyelméből francziák császára, Olaszország királya stb. stb. meghatároztuk és rendeljük a mint következők: Arles városa és Martignes falu között város fog építtetni s egy kikötő helyállíttatni. E város a kikötővel együtt Boucnak fog nevezetlenni. Ezen rendeletünk végrehajtásával közunka miniszterünk bizatik meg. Kelt a Tuillériákban július 24-én 1811-dik évben“ aláírva Napoleon.

A rendelet felett függött a város tervrajza. Napoleon egy szerfelett ritka órában béke érzélem szálta meg s szeméit Európa és Afrika térképéről Franciaországára fordítá, újját Arles és Marseilles közt elvonva Cran térséget a tenger parton meglökte.

— E helyen városnak és kikötőnek kell lenni, mondá, másnap már megjelent éfennebbi rendelet, azonnal ter-

Személy-, élet- és vagyonbiztonság érdekében mind a nappali, mind az éjjeli őrző és őrknek szolgálatuk pontos teljesítését elintézi, azokat felügyeli és felügyelteti; a kövezetek, utak és hidak jókarban tartását felügyeltatja.

A vasut körüli rendőri teendőket a közönség érdekében elintézi, szigorú felügyeletet gyakorol a város éji világítására, s e tekintetben a vállalkozóval szemben, a szerződés pontos teljesítését ellenőrzi.

A szabadságot katonákat nyilvántartja.

Egészségi rendszert tekintetben végrehajtja minden ezt illetőleg fennálló és kibocsátandó rendeleteket és segédkezik a himlőoltás pontos teljesítésében; a bevágandó marhák megvizsgálását és bélyegzését elintézi, a marhának e városban magán házáknál leendő bevágatását szigorúan tiltja, a városban áthajtandó marhafalkákat megvizsgáltatja.

Gyakorolja az árulási helyek és ezek kijelölési, az ür- és sulymértekek megvizsgáltatási s ebből eredett kihágások megbüntethetési jogát.

Köteles a bérkoesi szolgálatra általánosan felügyelni, a kimutatott helyek és megszabott árszabály pontos megtartását felügyeltatni. Szigorúan őrködik a bérkoesik kihágásaira, egy a teherhordók eljárásaira.

A tilalmazott játékok nyílt és titkos folytatását a fennálló szabályok értelmében gátolja.

II) A külföldi katonákra vonatkozó: Fegyelmi hatóság minden határ- és erdőkihágásokban, valamint az erdő és határhoz tartozó feletti kihágások ügyekben.

Továbbá ide tartoznak bármi nevű és című határ-őröknek ellenőrzése és reáshorítása köteleességeik teljesítésére, a határhoz tartozó feletti rendelkezés.

Fentartja a víz-rendőrségi rendszabályokat.

Végre úgy intézkedik, hogy a rendőrkapitányi hivatal sem éjjel, sem nappal egyszer is közege nélkül ne maradjon.

XIX. Czim.

Az alkapitányok teendői.

106. §. Az alkapitányok munkaköre a rendőrfőkapitány teendőinek csoportosításában lévén felmutatva, emellegva az illető alkapitányok munkaképességéhez és szakismeretéhez mért munka-beosztás és berendezés a rendőrség felelős vezetésével megbízott rendőrfőkapitány belátására bízatik.

Általában kötelesek a rendőrfőkapitány által megjelölt köteleességeket pontosan teljesíteni. Minden eljárásokról felelősek.

XX. Czim.

A kapitánysági tollnok teendője.

107. §. A kapitánysági tollnok munkakörének részletes megállapítását szintén a rendőrfőkapitány eszközli, általánosan fogalmi minőségben, és főleg a kihágási ügyek kezelésénél a rendőrfőkapitány mellett segédkezik.

XXI. Czim.

A végrehajtók (director) teendői.

108. §. A közigazgatási tanács, szintén a rendőrség által hozzájuk minden határozatokat díj nélkül kötelesek végrehajtani és teljesedésbe venni.

109. §. Kötelesek a királyi adó-felhajtásnál szintén díj nélkül segédkezni és minden e tárgyban kiadott rendeleteket felelet torhe alatt teljesíteni.

110. §. A rendőrfőkapitány által kiadott rendeleteknek engedelmeskedni, s különösen a rendőrség nap-

vet csináltak és mérnököket küldöttek a színhelyre. Azonban a sürgős forgás olyan szalma-tűz féle volt. Bekövetkezett az orosz háboru eredményével, a munkások visszahívtak, kik csak annyit tettek, hogy egy csatornát építtettek és a város utcáit kiszakasztották. Egy üzleti ember jó reménység fejében azonnal háromházat építtett, ezek közül kettő lakók hiányában üresen állott a harmadik, „grandhotel“ az utasok befogadására tartott fenn.

Azt hittem, hogy ebédünk is olyan képzeleti leendő, mint a város, besurrantam a konyhára, a nyársan levő ürüczomb s a serpenyőben süstörgő fogoly madár eleinte tüneménynek tetszett. Hála az égnek ez csakugyan valóság volt.

— Mindjárt uraim monda gazdánk csak egy kis türelmet, szakács, kukta, pincér, szobaleány és hausknecht egy személyben magam vagyok, míg felteritenék, méltóztassanak az operaházat megtekinteni a „nagy utcában“ „a boulevard“ végén áll. Megérdemli figyelmöket.

Karaszfogva utitársamat elmentünk a város nevezetességeit megtekinteni. A háztól néhány lépésnyire fel volt ütte egy karó erről függött egy tábla ezen felirással. „Grande“ ezzel szembe egy másik rajta „Rue de port.“

Tehát épen a város közepén valánk.

Tovább ballagtunk s alig száz lépésnyire egy más felírás ötlött szemünkbe.

Theater francaies.

Megállapodánk, mert ez volt, mire gazdánk figyelmünket felhívta. Ötpercz múlva ő is utánnunk jött s a jó ember igen előzékeny Cicerone volt, ő mutatá meg a nagy-szerű épületeket, pompás palotákat, miket bizonyára nála nélkül sem mi, sem más halandó meg nem látott volna. Lőfegyverem nálam lévén a színháznál egy süldött, a tanácsház előtt pedig pár fogoly-madarat lőttem le.

— Pompás egy város ez a Bouc — mondám utitársamnak — csak egy hibája van, a mi épen ellentéte Roland lovának.

pali, mint éjjeli folytonos működésénél közremunkálni tartoznak.

Eljárásokról felelősek.

XXII. Czim.

A bába teendői.

111. §. A szegénysorsu, fizetésektelen nőszemélyek szülése alkalmával köteleességét díj nélkül tartozik teljesíteni, általában a rendőrfőkapitány és a városi főorvos rendelkezése alatt állván, azok rendeleteinek készséggel és pontosan tartozik engedelmeskedni.

XXIII. Czim.

Az őrmester, illetőleg börtönőr teendői.

112. §. A börtönőr, őrmesteri ranggal a szolgaszemélyzet fölibe rendelt közeg; köteles a felügyelete alá bízott szolgaszemélyzetet rendbe tartani, nappali, mint éjjeli szolgálatjuk teljesítésére felügyelni, a történet kihágásokról a rendőrfőkapitánynak rögtön jelentést tenni.

113. §. A hivatali helyiség, szobák és börtönök tisztántartására felügyel, s minden e tárgyban kiadott rendeleteket pontosan teljesíti.

114. §. A fegyverek létszámáról a rendőrfőkapitányhoz napos jelentést teszen, a fegyverek élelmezésének naponként történendő kiszolgáltatását számbaveszi.

115. §. A felügyelete alá bízott fegyverekről egyenként felelős.

A városi díjakat illetőleg, a polgármester napidija a város határára kívül 5 frt, rendőrfőkapitány, tanácsosok, főorvos, főjegyző, tisztli ügyész, mérnök, pénztárnok napidija 3 frt, a többi tisztviselőké 2 frtban állíttatik meg, ezenkívül az illetőnek jogában állandó a fuvarpénzt, s vasuti díjakat is felszámíthatni.

Ezenkívül a városi tisztviselők semmi napidijt, bármi czim alatt, venni nem jogosultak.

Értesítés.

Marosszék összes választókerületeiben megválasztott bizottsági tagok igazolása végett az 1870-ik évi XLII-ik törvénycikk 22. és 37-ik §§-ai értelmében alakított igazoló választmány nyilvános ülésezését M.-Vásárhelytől a székházánál f. hó 28-án délelőtt 10 órakor kezdi meg és folytatja mindaddig, míg az igazolásokat teljesen bevégi.

Felkértem a szerkesztő urat, hogy ezen értesítésemet lapjában közzétesse. — akadjék.

M.-Vásárhelytől, 1871. dec. 10-án.

Igazoló választmány elnöke.
Bothos Kálmán.

Helyi dolgok.

— Holnap délután 2 órakor kisdóvodánkban a karácsonfa alatt kis események szokás szerint összehoznak, hogy az anyalhozta örömtől pergő verseléseikkel a megjelenő szülőknek még nagyobb örömet szerezzenek. Most értesülünk, hogy az óvodai karácsonfához a lelkes báró Bálinthné 5 frtot adott át az óvodai bizottságnak.

— A helyi rom. kath. leányiskolában is megjelenik holnap az anygal, kit díszes karácsonfájával ez intézet atyja Veszely prépost ur hívogatott be a lánykákhoz.

— Az egyenlőség kör a közeledő farsang folytán két bálal rendezni határozott; a boldog estvék dátumai még nincsenek megállapítva.

— S mi lenne az? kérdé bálmulva vezetünk.

— Roland lovának az az egy hibája volt, hogy megdöglött, Bouc városának pedig az, hogy soha sem létezett. Más megrovásra méltót nem találtam benne, sőt sok más városnál abban fentebb áll, hogy az ember jól ebédelhet vendéglőjében.

Felejtém mondani, hogy Ciceronek lövéseimkor arra figyelmeztetett, hogy a város bensejében lövöldözni tilos, intésére nehogy a képzeleti zsandárokkal meggyűljen a bajom, fegyveremet vállamra akasztám.

Lukátsffy Aurél.

Egy pillantás

kibédi idősb Péterfi Károly irodalmi munkásságára.

A magyar nemzetnek még nincsen Wallhallája. Egy évezredes élet folytán, mely alatt „félvilág is uralta őt“, nem ért reá még számtalan jobbainak emlékeztetőt egy szentélyben biztosítani azon korok számára, a melyekért küzdöttek, tettek és szenvedtek a legnemesebb szívek.

A nagy és nagyszerű európai kultúra-élet „színpadára“ felmagasult jelenünkben, néhány magánálló szobrocska mellett, a képes újságoknak egy nemesebb özőne látszik hivatva minálunk a „Wallhalla“ tisztere. Ezekben jelennek meg vasárnaponként a jeles és nemjelesek fametszeti arcképei, életírásai, az őket dícsőítő, tán meg is „örökítő“ (!) tettek lajstromozásai. Igaz, hogy ez sokkal kényelmesebb, olcsóbb is, de egy-szersmind persze csak a tárgyja a magasztos czélnak...

De még ez az „egy nap“ Pantheon sem áll nyitva mindig még az olyanoknak sem, a kik szellemükkel e nélkül is századokkal élnek túl a napi dicsőség osztogatónak egész legióit...

Mélyen érzi e sorok írója is, hogy a midőn nemzetünknek egy ily dús érdemű munkásának műveiről

— A „Lajos bajor herceg“ ezred zenekara valódi kis epochát jelez mult szombat óta városunkban. Oh nagy a jó zene hatalma! Ugy látszik minden kör sietett és siet, hogy azon néhány nap alatt melyet a zenekar még városunkban tölt el, — magyarul mondva: mindenki vegye ki részét e kedves műélvezetből. Mult kedden a katonatiszti kaszinóban volt e zene mellett zártkörű estély táncszal egybekötve: szerdán este pedig Rákosi atyánkfia nyerte meg a zenekart a „Lénárt“-terembe egy nagy nyilvános soireéra; Volt is esődület és szorongás a szűkecske teremben! boldog volt, ki elég jókor jött egy ült székkel elfoglalhatni. A jókedvű mulatság szinte éjfélig tartott. Sajátosságosan jellemző volt azon mondhatni túlságos dörgő tapsviharakban nyilvánuló enthusiasmus, melylyel a zenekar „hogy volt!“ darabjai a közönség részéről fogadtattak.

— A mult számunkban jelzett új hetilap „Hargita“ — ezim alatt csakugyan megindul új év után az addig felszerelendő rom. kathol. leányiskola nyomdájából. Szerkesztője és kiadótulajdonosa: Veszely Károly; ki már 1848 előtt és alatt Brassóban magyar lapot szerkesztett, s kinek sokoldalu irodalmi munkássága azon innen is hazaszerzte ismerve és becsülve van. A „Hargita“ nemzetgazdasági, társadalmi és ismeretterjesztő lap lesz, s főfeladatának a székegy földi közép és néposztály anyagi és szellemi érdekeinek fejlesztését tűzte ki. Oly feladat ez, melylyel öröndetes nagyszámú lapjaink közül egyetlen egy sem foglalkozik kizárólag, sőt még kielégítőleg sem; amiért is biztosan hisszük hogy legkivált a Székelyföldön méltó elterjedésnek fog örvendeni. Emellett e lap a legolcsóbb lapok egyike lesz hazánkban, mert egész évre csak 4 frt az ára. Előfizetések a tulajdonos szerkesztőhöz M.-Vásárhelyre küldendők.

— A helyi orthodox izraelita község dr. Liebschitz Hermann debreczeni rabbi urat lelkipásztoránul megüerte 2000 frt évi honorárium és szabad szállás beneficiuma mellett. Annyi szepet és dícséretet hallottunk e kitűnő hitésznek arról, mikép csak örvendenünk kell, hogy városunkba egy ily jeles férfiú telepedik meg.

— Köszönet kaphatni pár nap óta városunkban, mászóját 90 kron. Raktára a székely-utczában, a volt Erdélyi-féle, most Novák házánál.

— Színház. Kedden, dec. 19-én: „Székőv“, vagy a nők szabadalma, angol vígjáték Csepregi fordításában. Közepes számú közönség előtt élvezhető sikerrel adatott. A darab elég elmés, és nem szűkölködik pikáns és komikus helyzetekben, melyeknek egy tetemes része mind azáltal a nemigen költői angol humorus rovására esik. A nagyban emancipált Miss, ki férjhezmenetele előtt már a legmelyebb életudományával tud „mentora“ lenni egy „vagy asszony“nak; a három napra felvett „bábofő“, az élelmes kapitány, ki udvarlásáért méltat ad imádottjának, ezek mind igen „angolos“ dolgok. No, de akklimatizálja nálunk is a darabot az inasába szerelő urhölgy és az ötvenedik születésnapját főkötőben megérni vágyó agglant. Ács Irma a főszerepét

akar szólni a körész-életű napisajtóban, hogy gyöngé és illetéktelen a kéz, mely az időnek mindenekelőtti jogaiba nyulni merészel. A megemlékezőt mentheti csupán a rekonérzelem hő vágya: közelelni önmagát másokkal is a jelesebből; vállalkozását igazolhatja: hogy a divatos „magyar Wallhalla“ e jelesükről megelégedkezett!...

Azonban, így sem mehet bátorságom annyira, hogy id. Péterfi Károlynak előttem fekvő többrendbeli műveit bírálólag ismertetni kívánjam; erre sem tér nincsen e lapban, sem a művek nem olyanok, melyeknek mély tartalmassága a futólagos vélekedést megengedhetné. Egy általános és főjellemvonása e műveknek különben is többet elmondhat, mint igen sok divatos irodalmi termékek összes részletes kivitele és pompája. E jellemvonás: az íról lelke, mely forró szeretettel és isteni szent félelemmel öleli föl az emberi világot. E két legmagasabbabb érzélem ömlik el minden során, és ép, mélyen belátó elme világosítja be azokat.

De miért szóljak én? A 81 éves agastyán az idén, 1871-ben, kiadott 485 lapnyi „Egyházi beszédek“ előszavában melegebben tud szólni az érző keblekhez nálamnál és sok másoknál! Álljanak itt ez előszónak kiválóbb sorai:

„Midőn e kéz alatti kilencz, s részint tán kétszer, három-, vagy többször kilencz évet is kiállott, néhány egyházi beszédet sajtó alá bocsátottam: arra engemet nem nyerkivánság indított; mert lám, tapasztalatból tudjuk, hogy még szépirodalmi művek is nagyhirű íróktól kell hogy kikérüljenek, ha nem akarnak csupán a könyvkereskedők polczain porfogók maradni, férgek, melyek eledelei lenni, vagy árucikkékké takarójául szolgálni; nem ösztönzött dícs- vagy hírvágy sem, mert hisz annak, ki élete pályáját már-már annyira megfutotta, hogy alig van néhány lépése a sirig, mely megnyílhat a szerző számára addig is, míg e sorokat írja; annak — mondom — sem litteratus, sem illiteratus plaususra semmi szüksége.

Ezzel főleg csupán erkölcsileg kívántam számolni önmagam-, hazám- és nemzetemnek, hogy a 81 évet egészen hiában és tétlenségben — veluti pecora, quae natura prona ventrique obedientia fluxit — nem töltöttem.

De ezen csekélységgel nem hiszem, hogy az örök, igaz és jó Isten, mint atyám, minden az ő részéről engemet, mint erkölcsi lényt, és fiát illető örökségi jogomat végképen kiadta volna, mi ha úgy van, az valóban erkölcsi öntudatom és meggyőződéseim elleni rémitő botrány és csalatkozás lenne. De távol legyen, mert ég, föld elmúlhat, de a teremtet, teremtet és természet nem csalhatnak, nem hazudhatnak, miszerint szentül hiszem, hogy a 81 év csupán jóságos előlegezése volt az életnek, melynek egészét, minden anyagi ellenvetések dacára is, midőn Istennel nincsen semmi lehetetlen dolog, lehetlen, hogy még a halál után is meg ne nyerjem azt, a mit az előkor minden jobbjai, bölcssei, emberi nemünk legjelesebb-

(Flórá), kissé bántalanul adta, a mi őt azonban szemünkben csak annyival magasabbra emelte, mert azért még mindig elég hű maradt szerepe alakjához. Homokainról hasonlót kell följegyeznünk, s így ő még igen-szeretetre méltó O'Leary kisasszony volt. Rado már egészen komolyan vette a „probaferjet“, sőt arcjátékával több helyen tulhajtott talán az angol költő szándokán is. Homokainál az ellenkező eset történt, mert az ő Wal-kerénél a szerelmes angol melegebb szokott lenni. Nyíri a számító kapitányt, valamint Barna Solus agglagényt egészen eltálaták. Az alapos Rózsáné végre a darabnak koronáját tette fel Desperat kisasszonyával, kinek nem személye, de művészete hódít, s mi ezt szeretnők minden színésznőről elmondhatni. A többi szereplők is kielégítőleg játsztak.

Csütörtökön Dobsa Lajos „Károly ur bogara“ és a „Troubadour“ második felvonása a „zigány csudatánya“ cím alatt. Talán mondanunk sem kell, hogy operát réglátott közönségünk szorongásig megtöltte a házat, legkivált a mérnökök bálja óta még városunkban időző katonai ezred-zenekar kísérete miatt, mely mára a szinlapon hirdetve volt. A szinigazgató ur hasznos ötletét dícsérnünk kell, mert szívükből óhajtjuk, hogy a magyar Thalia boldogabb estvéket is érjen városunkban; mind azáltal ép azért, hogy az ilyeneknek utjai máskorra is járhatók maradhassanak, tennünk kell azon jóakaró észrevételt, hogy a mai est egy „nagy opera“ nélkül is, pl. egy csinos kis operettel a pompás zenekiséret hatalmas emeltyűje mellett, alkalmasint épen ugyanezen eredményt hozta volna Tháliának is, s a közönség is valamivel több viszonzásban részesült volna; noha tagadhatatlan, hogy a szinársulat igyekezetének egész netovábbját nyújtotta a „Troubadour“ epizodban. Épen ez utóbbi körülményt véve méltányló tekintetbe, e mai előadásról csak azt kívánjuk följegyezni, hogy a zenekar kitűnően működött; Ács Irma a kis vígjátékban Szerafinét kiváló kedvességgel, Takács Luiza Biri kisasszonyt sok eleven-séggel adta, és így a közönség nem maradt műélvezet nélkül.

Mára Ács Irma kisasszony jutalomjátékául „Rot-schild-ház titkai“, látványos színmű van kitűzve. E darabról a szinlapon álló cím szerint azon legsoványgottabb titkot is meg fogjuk tanulni, hogy: „miképen lehet meggazdagodni!“ Mi azt hisszük, hogy nem ezen nagy titok megnyeréseért, hanem csupán azért lesz ma teliház: mert ezt a mindig szorgalmas és mindig kedves színésznő megérdemli a közönségtől, mely őt — bizonyosan tudjuk — mindig kedveli.

KÜLFÖLD.

Távirati hírek.

— Róma, decz. 18. Patrizi hibornok meghasonlott a pápával s lemondott római vicariusi állomásáról. Nápolyban 7 foknyi hideg uralkodik.

jei, a Sokratesek, Plátók, Cicero stb. eleitől fogva mindig hittek, reményltek, hogy t. i. még ez élet után is élni fognak, minek forró és kiolthatlan szomjával hunytak el sirjokban is.

Azonban addig is felette fájdalom, hogy még más kidolgozott munkáimat részint egésségemben régóta történt gyengülés, részint fogyatkozás miatt abban, miben a Kappadoksok királya is szükségét látott, ki nem adhattam, annyival inkább nem, mert a forradalmi időkben vagyonon nagy részét elrabolták; ezenfelül több ideig üldözötve, életem sem levén bátorságban, kénytelen voltam tíz gyermekből álló háznépemmel, idegen helyeken menekülni, magam is több hónapig Szebenben fogságban állni. Jelen kérdés alatti munkámat is csak szüntelen tartott és tartó betegeskedésem alatt és éjjel-nappal rebegve, hogy előbb kifogyok az életből, mintsem azt bevégezhetném, csupán feszült fáradtság, testi fájdalmak és álmatlanság kínai közt javíthatam és pótolgathatam ki, csak annyira is, hogy éppen kiadható-szerű legyen. De ezen csendes, lármátlan és egész öntudatomat eltöltő kedves foglalkozás e munkával, a minden testi és lelki életet elaltató unalom és a magány aetna nehézségű terheit könnyítette; a fáradt munkást némi életkedvvel mindannyiszor felújította, eleveenségben tartotta s a szenvedések és fájdalmak közt is mintegy jótékony orvos-szerű szolgált, mi nélkül eddig bizony a végetlen ötium- és semmit nem tevésben kétségkívül átváltoztam volna.

Legyen szabad azért részemről nekem is, bár kisebbnek, szerényen ismételni Cicero azon mondatát: Ki magát a filozofiára adta, az élete minden idejét unalom nélkül töltheti — numquam satis digne laudari potest philosophia, cui qui pareat, omne tempus aetati sine molestia possit degere. Ily esodával határos ereje és hatalma van a lélek és akaratnak a testen; beteges testen is, ha ez jókorán engedelmességre és jóbi türelemre szoktatva volt.

Mint a szülők nyugodtan szállnak sirjokba, midőn gyermekeiket szárnyokra bocsátva, biztos helyzetben hagyják: magam is, mintán „Filosofusok és filozofia története“ első részét 1833-ban; „Alapfilozofia“-t 1841-ben; „Egység állam és egyházban“ s végre: „Gyermekeim édes anyjuk Bösörményi Máriára kegyeletes emlékeztetése“ című munkámat 1871. világ elé bocsátottam, s jelen egyházi beszédeimet is mármár világnak ereszteti szerencsés vagyok, magam is — mondom — nyugodt szívvel lépnek ki, még ma, vagy holnap e világból, ha előre tudnám, hogy találkozzand valaki, ki meglovér, alább névleg elősorolt árváimat — orba parente suo — részint egyházi, részint tisztán filozofiai, részint vegyes tartalmu, de nem minden érdek nélküli, kész és nagy részint tisztázott, nyomtatásra készen számt dolgozatimat, — quae versantur adhuc intra penetrabilia vestae — kiadni, vagy kiadtni vállalkoznék és az arra fordítani kellett költségre bőség szaruját csigaként össze nem húzná. E szabályt:

— Laibach, dec. 19. A tegnapi néptüntetés a tart. gyűlési minoritás tagjai ellen, ma a gyűlésen ismétlődött.

— London, dec. 19. A walesi herceg javulása lassan, de minden további komoly aggodalom nélkül halad előre. A királynőn kívül a királyi család tagjai mindnyájan odahagyják Sandringhamot.

— Pest, decz. 20. Gr. Károlyi Alajos tegnap berlini nagykövét kineveztetett. A konstantinápolyi követ-ség betöltése is küszöbön áll.

— Pest, decz. 20. Az osztrák trónbeszéd kész; a felsőház elnökévé Schmerling neveztetett ki. A tiroli, voralbergi, krajnai, morva és cseh ultramontánok nem jelennek meg a reichsrathban; kétharmadnyi többség mégis biztos a németeknek. A laibachi tartománygyűlésen folytonos demonstrációk a németek ellen.

Pest, d. 20. A francia nemzetgyűlés tegnapelőtti ülésében kimondta, hogy az Orleansi hercegekkel szemben nem vállalván kötelezettséget, a kamrába léptökökkel nem törődik.

VEGYES.

— Ő felsége a közoktatási miniszter előterjesztésére, az országos közgazgatási tanács szervezetét helybenhagyta.

— A belga király saját miniszteriuma ellen tüntetett azon utczai zavargások alkalmával, melyek Brüsszelben a mult heteken lefolytak. A dolog úgy történt, hogy ő felsége egy este Laekenből érkezvén székvarosába, értesült miszerint a kir. palota megközelíthetetlen a körülete tündető roppant néptömeg miatt. A király tehát leszállott hintajáról s a tüntetők közé vegyült, szem- és fültanuja levén ily módon a nép elkeseredésének, minnek következménye az lett, hogy miniszteriumát másnap elbocsátotta.

— A honvéd tüzérség felállítását gátló nehézségeket sikerült a magy. miniszterelnöknek legyőzni, a mint a bécsi lapoknak Pestről távirják.

— A könyvek óriása. Az angol nyilvános könyvtárak legtöbbjében egy óriás könyv költi fel a figyelmet, mely 4 öl hosszú és 2 öl széles, ha pedig fölnyitja az ember föllátnyi díszes betűkkel az angol hősök neveit és életkorukat látja följegyezve a könyvekben. A könyv címe: „Az angol hősök Pantheonja.“ 1832-ben. Londonban nyomták: de csak száz példányban.

— Szlavónia némely részeiben, mint a „Arg. Ztg.“ írja komoly éhségtől tartanak: több község folyamodott is már segélyért a hatóságokhoz.

— Sátoralja-Ujhelyen, hol a 40-ik honvéddzászlóalj és egy fél század vadász állomásoz, közelébb egy rész-vénytársaság alakult, mely egy nagy laktanyának 1872. szept. végéig okvetlen fölépítésére hajlandó vállalkozni. A laktanya oly tágas és jól rendezett lenne, hogy az ott

Scribendi recte sapere est et principium et fons. — Jól írásnak kezdete s kútfeje: tudni, mit írni;

szüntelen szemem előtt tartva, sok különböző tudományos vidéket bejártam és — mint szorgos méh a mézet gyűjti — mindenütt gyűjtöttem; de minden csepp mézet, sőt azt is, mit innen vagy onnan bővebb mértékben átvettem, előbb öntudatom katlanában kifőztem, megsűrtem és így értelmileg elfoglalva, egészen magamévá, jogilag tulajdonomná tettem. Melyik méh tudná megmondani: melyik mezőről, melyik élőfáról mennyi mézet, vagy édes-séget vitt kosarába? Vajjon az állati vagy növényi organizáló erő megtudná-e mondani, hogy élő testének minden kidolgozott és elsajátított részei honnan, mikor és minő elemekből kerültek, melyek mégis most mind övéi és nem másokéi.

A nyelvezetre nézve megkivánom még jegyezni, hogy abban szóvirágot, ezíra irályt hasztalan keres az olvasó, s talán néhol éppen nehézkesnek fogja találni. Megen-dem, de erre azt mondom, hogy midőn irályom jelleget nyert, a magyarnyelvi állapotás-nélküli forogás és alakulásban volt, s ez lehet oka az újabb nyelv-szabályok ellen történhetett vétségeknek is.

Igaz, hogy „Gratior est pulchro veniens ex corpore virtus“ és noha nem lehet mindenki Chrysostomus; de azért az erény és igazság becsben marad, bármily könnyösben jelenik is meg, s téj helyett habot itatni nem kívántam.

Itéljen a tisztelt tudós és tudó közönség bármikép kiadott munkáim felől, én azon — ki annak hiányait jól ismerem — mivel egyébiránt is már a kikötőben hajózom és meg vagyok győződve a felől, hogy annyit tettem, mennyit körülményeim közt tehettem; nem aggódom, a kik többet és jobbat tehetnek, mint én, tegyenek. Így mindennek magok részökről megtevéni a tehetőt, szüntelen előbb halad az értelmi és erkölcsi világ az eszményi tökélyben, az eredeti vagy általános igazság ismeretében, mely bennünk csak rész szerint és csupán Istenben van teljesen megvalósulva, kitől száll és szájon is alá sokat szenvedett és azért ol is késett, de jelenben, minden tekintetben, rendkívüli erélylyel iparkodó hazánk-s nemzetünk-re is minden földi és erkölcsi tökély, áldás és boldogság!

Végül még csak annyit óhajtok följegyezni ez érdemdús férfiról, kivel a fenni előszóban eléggé megismerkedhettünk, — hogy ő a fenn elősorolt kiadott műveken kívül még 68 darab egyházi beszédet és 29 kisebb-nagyobb filozofiai, történelmi és széptani — még kiadatlan — munkát, (köztük négyet latin nyelven), írt a nemzetnek.

Tisztelet és kegyelet annak, ki így élte életét! Hátralevő napjait melegítsék szeliden az önértet derült sugarai!

Rápolty Károly.

M. A. urnak Kolozsvártt: Levelét későre kaptuk. Igen sajnáljuk. Legérdekesebb részei jövő számunkig időszertütlenné válnak. Egyes részleteket közölni fogunk belőle.

és férje Csejdi Sámuel.

Megrendelhetők továbbá minden nemű bel- és külföldi Ásvány vizek.

7--10 szállítási

Káldébbó István,
szállítási és sorsjegy irodája.

(78)